

Recviem pentru Peștera „Emil Racoviță”

- În 1959 – este descoperită în urma unei explozii în cariera de gips din satul Criva, r-nul Briceni, R. Moldova.

- În 1969, august – prima încercare de a pătrunde în peșteră.

- În 1977 – primele cercetări științifice (Institutul Pedagogic din Tiraspol, sectorul de geografie).

- În 1978-1980 – prin continuarea cercetărilor se cartografiază peste 60 de km de subteran.

- În 1991, noiembrie 28 – Hotărârea Guvernului R. Moldova nr. 664 “Cu privire la protecția de către stat a peșterii carstice din preajma satului Criva, raionul Briceni”.

- Galeriile subterane trecute pe hartă ocupă circa 70 km. Cele mai mari goluri cu o înălțime de 11 m, lățime de 30-40 m și lungime de 60-100 m sunt: Sala celor 100 de metri, Sala Așteptării, Catedrala, Sala Pinguinului, Sala Hipopotamului, Sala Jurnaliștilor, Sala Moldova-Criva, Cimitirul Dinosaurilor. Lacurile cele mai spectaculoase poartă denumirea de: Lacul Dacilor, Lacul Verde, Lacul Albastru, Lacul Transparent, Lacul Împăratului.

În arealul Peșterii „Emil Racoviță” funcționează o mare carieră de extragere a gipsului. Actualmente cariera este exploatată fără un contract clar de către compania germană Knauf, care exportă 70 % din gipsul extras spre Ucraina și Belarusia. Impactul negativ asupra mediului și localității a generat mai multe proteste din partea primăriei și a populației. An de an, cariera se apropie tot mai mult de sat, deteriorând peisajul și acoperind cu praf câmpurile agricole și locuințele oamenilor. Din cauza exploziilor și a prăbușirilor subterane unele case sunt înghițite de pământ. Apa potabilă este o problemă acută la Criva, satul fiind asigurat cu apă în proporție de 40%. Criva este un caz tipic în care interesele financiare ale marilor companii apar la suprafață și finalizează cu distrugerea ireversibilă a rezervațiilor peisagistice și a monumentelor naturii. După estimările experților cariera dispune de zăcăminte de 25 milioane tone de gips. Anual se extrag câte 250 000 tone ceea ce înseamnă că în acest ritm exploatarea vor mai continua încă 100 de ani. Cariera are o influență nefastă nu doar asupra locuitorilor, ci și a uneia dintre cele mai importante relicve naturale din lume – vestita și unica în felul său peșteră „Emil Racoviță”.

La insistența Mișcării Ecologice din Moldova și a redacției revistei „Natura” problema peșterii „Emil Racoviță” a fost abordată și mediatizată, pe parcursul anilor 1993-2004, dar Autoritățile Publice Centrale nu au intervenit.

La 1 mai Comisia Parlamentară pentru Ecologie, Mișcarea Ecologistă din Moldova, ONG „INQUA-Moldova”, Asociația de avocatură ecologică „Eco-Lex” ș. a au vizitat pentru documentare cariera de la Criva unde au găsit un adevărat dezastru: 15 grote care se află în perimetrul carierei sunt treptat distruse prin explozii, iar întreaga peșteră într-un mod enigmatic a fost inundată și, practic, galeriile de circa 70 km au fost umplute cu apă. Astfel, o bijuterie a naturii moldave și europene a dispărut în milioanele de metri cubi de apă, care evident răstoarnă întreaga situație existentă până la inundație.

Mișcarea Ecologistă din Moldova, revista „Natura”, alte ONG conștientizează că este nevoie de o abordare complexă a situației actuale a peșterii „Emil Racoviță”. Este oportun să se apeleze la organismele internaționale de mediu, la Asociațiile mondiale de speologie, la Academia de Științe a Republicii Moldova, la Guvernul R. Moldova, la Ministerul Ecologiei și Resurselor Naturale ca să fie studiată problema în regim de

urgență și să se intervină pentru a salva de la dispariție totală un monument al naturii de importanță europeană și mondială.

Pentru conformitate:

Alecu Reniță,

Președintele Mișcării Ecologice din Moldova

Noiembrie 2014

Sursa: Natura nr. 5 (146) mai 2004